

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 10ης Μαρτίου 2022¹

Υπόθεση C-577/20

A

παρισταμένης της:

Sosiaali- ja terveystalun lupa- ja valvontavirasto

[αίτηση του Korkein hallinto-oikeus
(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Φινλανδία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και υπηρεσιών –
Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων – Προϋποθέσεις απόκτησης του δικαιώματος
πρόσβασης στον τίτλο του ψυχοθεραπευτή βάσει διπλώματος ψυχοθεραπείας άλλου κράτους
μέλους – Εκτίμηση περί της ισοδυναμίας της επίμαχης εκπαίδευσης»

I. Εισαγωγή

1. Η οδηγία 2005/36/ΕΚ² σχετικά με την αναγνώριση των προσόντων αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του οικοδομήματος της εσωτερικής αγοράς, καθόσον παρέχει στους υπηκόους των κρατών μελών τη δυνατότητα να ασκούν επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους. Εξειδικεύει, επομένως, τις διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης των προσώπων.

2. Η εν λόγω οδηγία βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο της υπό κρίση υπόθεσης, η οποία παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να οριοθετήσει το πεδίο εφαρμογής της.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ 2005, L 255, σ. 22), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 354, σ. 132) (στο εξής: οδηγία 2005/36).

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

3. Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 6, 11 και 17 της οδηγίας 2005/36 έχουν ως εξής:

«(1) Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της [Σ]υνθήκης, η εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών συνιστά έναν από τους στόχους της Κοινότητας. Για τους υπηκόους των κρατών μελών αυτό περιλαμβάνει, ειδικότερα, το δικαίωμα να ασκούν επάγγελμα, ως αυτοαπασχολούμενοι ή μισθωτοί, σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους. Επιπλέον, το άρθρο 47, παράγραφος 1, της [Σ]υνθήκης προβλέπει την έκδοση οδηγιών για την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων.

[...]

(3) Η εγγύηση της παρούσας οδηγίας προς τα πρόσωπα που έχουν αποκτήσει τα επαγγελματικά προσόντα τους σε ένα κράτος μέλος, όσον αφορά την ανάληψη και την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος με τα ίδια δικαιώματα που έχουν οι υπήκοοί του, δεν θίγει την υποχρέωση του μετανάστη επαγγελματία να συμμορφώνεται προς οιοσδήποτε μη εισάγοντες διακρίσεις όρους επιβάλλει το άλλο κράτος μέλος για την άσκηση του επαγγέλματος, υπό την προϋπόθεση ότι οι όροι αυτοί είναι αντικειμενικώς αιτιολογημένοι και αναλογικοί.

[...]

(6) Η διευκόλυνση της παροχής υπηρεσιών πρέπει να εξασφαλίζεται λαμβάνοντας σοβαρότατα υπόψη την υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική μέριμνα. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να προβλέπονται ειδικές διατάξεις για νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα που έχουν επιπτώσεις στη δημόσια υγεία ή ασφάλεια, τα οποία παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες προσωρινά ή περιστασιακά.

[...]

(11) Όσον αφορά τα επαγγέλματα που καλύπτονται από το γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης, στο εξής αναφερόμενο ως “το γενικό σύστημα”, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διατηρούν το δικαίωμα να ορίζουν το ελάχιστο επίπεδο απαραίτητων προσόντων ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στην επικράτειά τους. Εντούτοις, δυνάμει των άρθρων 10, 39 και 43 της [Σ]υνθήκης, δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν σε υπήκοο κράτους μέλους την απόκτηση προσόντων τα οποία προσδιορίζουν γενικώς μόνον ως προς τα διπλώματα που χορηγούνται στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού τους συστήματος, όταν ο ενδιαφερόμενος έχει ήδη αποκτήσει όλα ή ορισμένα από τα εν λόγω προσόντα σε άλλο κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμο να προβλεφθεί ότι κάθε κράτος μέλος υποδοχής, στο οποίο έχει ρυθμιστεί νομοθετικά ένα επάγγελμα, οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος και να αξιολογεί κατά πόσον τα προσόντα αυτά αντιστοιχούν σε εκείνα που το ίδιο απαιτεί. Ωστόσο, αυτό το γενικό σύστημα αναγνώρισης δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να επιβάλλει σε κάθε πρόσωπο που ασκεί ένα επάγγελμα σε αυτό το κράτος μέλος ειδικές απαιτήσεις, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής επαγγελματικών ρυθμίσεων που υπαγορεύονται

από το γενικό συμφέρον. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν κυρίως τις ρυθμίσεις σχετικά με την οργάνωση του επαγγέλματος, τους επαγγελματικούς κανόνες, περιλαμβανομένων των δεοντολογικών, τις ρυθμίσεις σχετικά με τον έλεγχο και την ευθύνη. Σε τελική ανάλυση, η παρούσα οδηγία δεν έχει στόχο να επηρεάσει το έννομο συμφέρον των κρατών μελών να αποτρέψουν το ενδεχόμενο ορισμένοι πολίτες τους να εκφεύγουν καταχρηστικά της εφαρμογής του εθνικού δικαίου που αφορά τα επαγγέλματα.

[...]

(17) Προκειμένου να ληφθεί υπόψη το σύνολο των περιπτώσεων για τις οποίες δεν υπάρχουν ακόμη διατάξεις σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, το γενικό σύστημα θα πρέπει να επεκταθεί στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από συγκεκριμένο καθεστώς, είτε διότι το οικείο επάγγελμα δεν εμπίπτει σε ένα από τα εν λόγω καθεστώτα είτε διότι, παρά το γεγονός ότι το επάγγελμα εμπίπτει σε συγκεκριμένο καθεστώς, ο αιτών, για κάποιον ιδιαίτερο και έκτακτο λόγο, δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να υπαχθεί σε αυτό.»

4. Το άρθρο 1 της ως άνω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στην επικράτειά του, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων (στο εξής αναφερόμενο ως το “κράτος μέλος υποδοχής”) αναγνωρίζει, για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος, τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη (στο εξής αναφερόμενα ως “κράτη μέλη καταγωγής”) δίνοντας στον κάτοχό τους το δικαίωμα να ασκεί εκεί αυτό το επάγγελμα.

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει επίσης τους κανόνες που αφορούν τη μερική πρόσβαση σε νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα και την αναγνώριση επαγγελματικών πρακτικών ασκήσεων που πραγματοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος.»

5. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου απέκτησε τα επαγγελματικά προσόντα του είτε ως αυτοαπασχολούμενος είτε ως μισθωτός, συμπεριλαμβανομένων των ασκούντων ελευθέρια επαγγέλματα.

[...]

6. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται:

α) ως “νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα”, η επαγγελματική δραστηριότητα ή το σύνολο επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οποίων η ανάληψη, η άσκηση ή ένας από τους όρους άσκησης εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα, δυνάμει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων· ειδικότερα, όρο άσκησης συνιστά η χρήση επαγγελματικού τίτλου που περιορίζεται, βάσει νομοθετικών,

κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, μόνο σε όποιον κατέχει συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν. Όταν η ανωτέρω φράση δεν έχει εφαρμογή, επάγγελμα αναφερόμενο στην παράγραφο 2 εξομοιώνεται προς νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα·

- β) ως “επαγγελματικά προσόντα”, τα προσόντα που πιστοποιούνται από τίτλο εκπαίδευσης, από βεβαίωση επάρκειας που αναφέρεται στο άρθρο 11, στοιχείο α’, εδάφιο (i) ή/και από επαγγελματική πείρα·
- γ) ως “τίτλος εκπαίδευσης”, τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλοι τίτλοι που χορηγούνται από αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει οριστεί σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω κράτους, και βεβαιώνουν επιτυχώς περατωθείσα επαγγελματική εκπαίδευση που έχει αποκτηθεί, κατά κύριο λόγο, στην Κοινότητα. Όταν η ανωτέρω φράση δεν έχει εφαρμογή, τίτλος εκπαίδευσης αναφερόμενος στην παράγραφο 3 εξομοιώνεται προς τίτλο εκπαίδευσης·
- δ) [ως] “αρμόδια αρχή», οιαδήποτε αρχή ή οργανισμός που έχει εξουσιοδοτηθεί ειδικά από τα κράτη μέλη να χορηγεί ή να παραλαμβάνει τους τίτλους εκπαίδευσης και άλλα έγγραφα ή πληροφορίες, καθώς και να παραλαμβάνει τις αιτήσεις και να λαμβάνει τις αποφάσεις που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία·
- ε) ως “νομοθετικά κατοχυρωμένη εκπαίδευση”, κάθε εκπαίδευση η οποία είναι άμεσα προσανατολισμένη στην άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος και συνίσταται σε κύκλο σπουδών που ενδεχομένως συμπληρώνεται από επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, πρακτική άσκηση ή άσκηση του επαγγέλματος.

Η διάρθρωση και το επίπεδο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της πρακτικής άσκησης ή της άσκησης του επαγγέλματος ρυθμίζονται από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του οικείου κράτους μέλους ή υπόκεινται σε έλεγχο ή έγκριση εκ μέρους της αρμόδιας προς τούτο αρχής·

[...]».

7. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2005/36, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποτελέσματα της αναγνώρισης», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από το κράτος μέλος υποδοχής παρέχει στους δικαιούχους τη δυνατότητα να αποκτήσουν, στο εν λόγω κράτος μέλος, πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα για το οποίο διαθέτουν τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής και να το ασκούν στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι υπήκοοί του.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, το επάγγελμα που επιθυμεί να ασκήσει ο αιτών στο κράτος μέλος υποδοχής είναι το ίδιο με εκείνο για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής, εφόσον οι καλυπτόμενες δραστηριότητες είναι συγκρίσιμες.

[...]»

8. Το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προϋποθέσεις αναγνώρισης», ορίζει τα εξής:

«1. Εάν σε ένα κράτος μέλος υποδοχής απαιτείται για την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά ρυθμιζόμενου επαγγέλματος η κατοχή συγκεκριμένων επαγγελματικών προσόντων, η αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους παρέχει τη δυνατότητα ανάληψης του οικείου επαγγέλματος και της άσκησής του, υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν για τους υπηκόους του, στους αιτούντες που είναι κάτοχοι της βεβαίωσης επάρκειας ή του τίτλου εκπαίδευσης που αναφέρεται στο άρθρο 11 και απαιτείται από άλλο κράτος μέλος για την ανάληψη ή την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος στην επικράτειά του.

Οι βεβαιώσεις επάρκειας ή οι τίτλοι εκπαίδευσης εκδίδονται από μια αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους, η οποία έχει διοριστεί σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω κράτους μέλους.

2. Η πρόσβαση σε και η άσκηση επαγγέλματος όπως περιγράφεται στην παράγραφο 1 χορηγείται επίσης σε αιτούντες οι οποίοι έχουν ασκήσει το εν λόγω επάγγελμα πλήρους απασχόλησης για ένα έτος ή για ισοδύναμη συνολική διάρκεια σε καθεστώς μερικής απασχόλησης στη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά ρυθμιζόμενο, και οι οποίοι διαθέτουν μία ή περισσότερες βεβαιώσεις επάρκειας ή έγγραφα που έχουν εκδοθεί από άλλο κράτος μέλος στο οποίο το σχετικό επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά ρυθμιζόμενο.

Οι βεβαιώσεις επάρκειας ή οι τίτλοι εκπαίδευσης πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) έχουν χορηγηθεί από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει οριστεί σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω κράτους μέλους·

β) πιστοποιούν την προετοιμασία του κατόχου τους για την άσκηση του οικείου επαγγέλματος.

Η μονοετής επαγγελματική εμπειρία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο δεν μπορεί, ωστόσο, να απαιτείται εάν οι τίτλοι επαγγελματικής εκπαίδευσης που διαθέτει ο αιτών πιστοποιούν ότι έλαβε νομοθετικά ρυθμιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση.

[...]

B. Το φινλανδικό δίκαιο

1. Ο νόμος περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας

9. Κατά το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), ammattihenkilölaki [νόμου περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας (559/1994), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης], για τους σκοπούς του εν λόγω νόμου, ως «επαγγελματίας του τομέα της υγείας» νοείται, μεταξύ άλλων, πρόσωπο το οποίο, βάσει του νόμου αυτού, δικαιούται να φέρει τον επαγγελματικό τίτλο του επαγγελματία του τομέα της υγείας (επαγγελματία με προστατευόμενο επαγγελματικό τίτλο) ο οποίος διαλαμβάνεται σε κανονιστική ρύθμιση. Κατά το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου νόμου, εγκεκριμένος επαγγελματίας, κάτοχος άδειας ή προστατευόμενου τίτλου

έχει το δικαίωμα να ασκεί το σχετικό επάγγελμα και να φέρει τον σχετικό επαγγελματικό τίτλο. Επάγγελμα με προστατευόμενο επαγγελματικό τίτλο μπορούν να ασκούν και άλλα πρόσωπα που διαθέτουν επαρκή εκπαίδευση, επαγγελματική πείρα και επαγγελματικά προσόντα

10. Δυνάμει του άρθρου 3bis, τρίτο εδάφιο, του νόμου περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας, η Sosiaali- ja terveystalun lupa- ja valvontavirasto (στο εξής: Valvira) είναι, για τους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, η αρμόδια αρχή που μνημονεύεται στην οδηγία 2005/36 και στον laki ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015) (νόμο 1384/2015 περί αναγνώρισης των επαγγελματιών προσόντων).

11. Κατά το άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας, πρόσωπο το οποίο παρακολούθησε στη Φινλανδία εκπαίδευση για την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος το οποίο διέπεται από κανονιστική απόφαση δικαιούται να φέρει τον αντίστοιχο επαγγελματικό τίτλο.

2. Η κανονιστική απόφαση περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας

12. Βάσει του άρθρου 1 της asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994) (κανονιστικής απόφασης 564/1994 περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης), στους επαγγελματικούς τίτλους, για τους επαγγελματίες με προστατευόμενο επαγγελματικό τίτλο, οι οποίοι μνημονεύονται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του νόμου περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας, περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ο τίτλος του «ψυχοθεραπευτή».

13. Κατά το άρθρο 2bis, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω κανονιστικής απόφασης, προϋπόθεση για τη χρήση του προστατευόμενου επαγγελματικού τίτλου του «ψυχοθεραπευτή» αποτελεί η εκ μέρους του ενδιαφερομένου ολοκλήρωση εκπαίδευσης ψυχοθεραπευτή που παρέχεται από πανεπιστήμιο ή από πανεπιστήμιο σε συνεργασία με άλλο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

3. Ο νόμος περί αναγνώρισης επαγγελματιών προσόντων

14. Κατά το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί αναγνώρισης επαγγελματιών προσόντων, η αναγνώριση επαγγελματιών προσόντων στηρίζεται σε βεβαίωση επάρκειας, ατομικό τίτλο εκπαίδευσης ή συνδυασμό εγγράφων τέτοιου είδους τα οποία έχουν χορηγηθεί από αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους. Η αναγνώριση επαγγελματιών προσόντων προϋποθέτει ότι ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ασκεί, στο κράτος μέλος καταγωγής του, το επάγγελμα για την άσκηση του οποίου ζητεί την απόφαση περί αναγνώρισης των επαγγελματιών προσόντων.

15. Δυνάμει του άρθρου 6, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω νόμου, η αναγνώριση επαγγελματιών προσόντων ισχύει και για αιτούντες οι οποίοι, κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών, έχουν ασκήσει το επάγγελμά τους με καθεστώς πλήρους απασχόλησης επί ένα έτος ή για ισοδύναμο χρονικό διάστημα με καθεστώς μερικής απασχόλησης σε άλλο κράτος μέλος όπου το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο και οι οποίοι διαθέτουν μία ή πλείονες βεβαιώσεις επάρκειας ή έναν ή πλείονες τίτλους εκπαίδευσης. Τα εν λόγω έγγραφα πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητα του κατόχου να ασκήσει το σχετικό επάγγελμα. Εντούτοις, δεν απαιτείται επαγγελματική πείρα ενός έτους, εάν οι τίτλοι εκπαίδευσης του αιτούντος πιστοποιούν την ολοκλήρωση νομοθετικά κατοχυρωμένης εκπαίδευσης.

III. Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

16. Ο Α παρακολούθησε στη Φινλανδία και στη φινλανδική γλώσσα εκπαίδευση την οποία οργάνωσε η Helsingin Psykoterapiainstituutti Oy (στο εξής: HPI), φινλανδική ανώνυμη εταιρία που δραστηριοποιείται στη Φινλανδία, σε συνεργασία με το University of West England, Bristol (Πανεπιστήμιο Δυτικής Αγγλίας, Μπρίστολ, Ηνωμένο Βασίλειο, στο εξής: UWE).

17. Μετά την απόκτηση του διπλώματος ψυχοθεραπείας, το οποίο του χορήγησε στις 27 Νοεμβρίου 2017 το UWE, ο Α ζήτησε από τη Valvira να του αναγνωριστεί το δικαίωμα να φέρει τον επαγγελματικό τίτλο του ψυχοθεραπευτή, ο οποίος προστατεύεται από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

18. Το 2017, άτομα που είχαν παρακολουθήσει στο παρελθόν το εν λόγω πρόγραμμα εκπαίδευσης επικοινωνήσαν με τη Valvira και την ενημέρωσαν για τους προβληματισμούς τους σχετικά με πολλές ελλείψεις όσον αφορά το θεωρητικό περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τις πρακτικές πτυχές της σε σχέση με τους προβλεπόμενους σκοπούς. Η ίδια η Valvira επικοινωνήσε με άλλα άτομα τα οποία είχαν παρακολουθήσει το εν λόγω πρόγραμμα εκπαίδευσης και τα οποία εξέθεσαν παρεμφερείς εμπειρίες.

19. Με απόφαση της 29ης Ιουνίου 2018, η Valvira απέρριψε την αίτηση του Α περί αναγνώρισης του δικαιώματος να φέρει τον επαγγελματικό τίτλο του ψυχοθεραπευτή, ο οποίος προστατεύεται από την ισχύουσα νομοθεσία, κυρίως διότι ο Α δεν είχε προσκομίσει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο της εκπαίδευσής του.

20. Με απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2018, η Valvira απέρριψε επίσης τη διοικητική ένσταση που είχε υποβάλει ο Α, θεωρώντας ότι ο Α είχε παρακολουθήσει το επίμαχο πρόγραμμα εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικό σύστημα της αλλοδαπής και ότι, επομένως, η Valvira δεν μπόρεσε να βεβαιωθεί ότι η εν λόγω εκπαίδευση είχε παρασχεθεί κατά τρόπο που πληρούσε τις απαιτήσεις στις οποίες υπόκειται η εκπαίδευση στην ψυχοθεραπεία στη Φινλανδία.

21. Με απόφαση της 25ης Απριλίου 2019, το Helsingin hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο Ελσίνκι, Φινλανδία) απέρριψε την προσφυγή που είχε ασκήσει πρωτοδίκως ο Α κατά της ως άνω διοικητικής απόφασης. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη εκπαίδευση είχε παρασχεθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρότι στην πράξη είχε οργανωθεί στη Φινλανδία και στη φινλανδική γλώσσα. Το γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης που προβλέπεται από την οδηγία 2005/36 δεν επιβάλλει την αποδοχή της αίτησης του ενδιαφερομένου, δεδομένου ότι αυτός δεν είχε ασκήσει το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή ούτε στο Ηνωμένο Βασίλειο, χώρα στην οποία το επάγγελμα και η εκπαίδευση του ψυχοθεραπευτή δεν κατοχυρώνονται νομοθετικά, ούτε σε άλλο κράτος μέλος με παρεμφερές σύστημα.

22. Το Helsingin hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο Ελσίνκι) έκρινε ότι αποδείχθηκε ότι η επίμαχη εκπαίδευση εμφάνιζε σημαντικές ελλείψεις και διαφορές σε σχέση με την εκπαίδευση του ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία. Επομένως, κατά το εν λόγω δικαστήριο, ορθώς η Valvira θεώρησε ότι ο Α δεν είχε αποδείξει ότι οι γνώσεις και τα προσόντα του ήταν ισοδύναμα εκείνων προσώπου που παρακολούθησε εκπαίδευση ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία.

23. Με αίτηση αναιρέσεως που άσκησε κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο Α υποστηρίζει ότι η εκπαίδευσή του πρέπει να θεωρηθεί εκπαίδευση παρασχεθείσα εντός της Φινλανδίας και ότι το UWE βεβαίωσε, ως αρμόδια αρχή, ότι η εν λόγω εκπαίδευση πληροί τις απαιτήσεις της κανονιστικής απόφασης περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας. Επομένως, πρέπει να αναγνωριστεί ότι η συγκεκριμένη εκπαίδευση παρέχει στον Α το δικαίωμα να κατέχει τον επαγγελματικό τίτλο του ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία.

24. Κατά τον Α, σε περίπτωση κατά την οποία δεν γίνει δεκτό ότι οι σπουδές που πραγματοποιήθηκαν συνιστούν εκπαίδευση την οποία ο αιτών παρακολούθησε στη Φινλανδία, η ισοδυναμία της θα πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των εγγράφων του προγράμματος σπουδών και της ποιότητας του προβλεπόμενου εκπαιδευτικού προγράμματος τα οποία προσκόμισαν ο ίδιος και οι οργανωτές της εκπαίδευσης. Η Valvira δεν προέβη σε τέτοια εκτίμηση, αλλά βασίστηκε, αντιθέτως, σε ανώνυμες επιστολές, στη γνώμη που ζήτησε και έλαβε από πανεπιστήμιο ανταγωνιστικό του UWE και σε συνεντεύξεις που διεξήγαγε η ίδια. Πάντως, βάσει της αρχής της εμπιστοσύνης κατά το δίκαιο της Ένωσης, η Valvira δεν θα έπρεπε να αμφισβητήσει το περιεχόμενο εγγράφου χορηγηθέντος από το UWE υπό την ιδιότητά του ως αρμόδιας αρχής άλλου κράτους μέλους.

25. Η Valvira θεωρεί ότι η εκπαίδευση στην ψυχοθεραπεία σε άλλο κράτος μέλος πρέπει να συγκριθεί με εκείνη που παρέχουν τα φινλανδικά πανεπιστήμια. Κατά τη Valvira, όμως, η εκπαίδευση του Α δεν πληροί τις ουσιαστικές και ποιοτικές προϋποθέσεις που απαιτούνται στη Φινλανδία και, επομένως, δεν μπορεί να συνεπάγεται δικαίωμα του Α να φέρει στη Φινλανδία τον επαγγελματικό τίτλο του ψυχοθεραπευτή. Η Valvira επισημαίνει επιπλέον ότι, κατ' αρχήν, αναγνωρίζει τα πιστοποιητικά που χορηγούν τα πανεπιστήμια και τα λοιπά εκπαιδευτικά ιδρύματα των άλλων κρατών μελών, καθώς και τις πληροφορίες που παρέχουν σχετικά με το περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εκπαίδευσης που προσφέρουν και ότι εξετάζει τις εν λόγω πληροφορίες μόνο στο μέτρο που είναι αναγκαίο για να εξακριβώσει αν υπάρχουν διαφορές μεταξύ της φινλανδικής και της αλλοδαπής εκπαίδευσης.

26. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι έχει κρίνει, σε άλλη υπόθεση, ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εκπαίδευση δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «εκπαίδευση πραγματοποιηθείσα στη Φινλανδία» κατά την έννοια του άρθρου 5 του νόμου περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας.

27. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, στη Φινλανδία, το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή αποτελεί νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/36, καθότι το δικαίωμα να φέρουν τον σχετικό επαγγελματικό τίτλο αναγνωρίζεται μόνο στα πρόσωπα που διαθέτουν τα επαγγελματικά προσόντα τα οποία απαιτεί η ισχύουσα φινλανδική νομοθεσία. Το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή υπόκειται στο γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης που προβλέπεται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 10 έως 14 της εν λόγω οδηγίας. Δεδομένου ότι, στο Ηνωμένο Βασίλειο, το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή και η εκπαίδευση στην ψυχοθεραπεία δεν κατοχυρώνονται νομοθετικά, έχει εφαρμογή το άρθρο 13, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας.

28. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας 2005/36, ο Α, καθόσον δεν έχει ασκήσει το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο, δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης στο συγκεκριμένο επάγγελμα.

29. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, ανεξαρτήτως των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, η επίμαχη περίπτωση πρέπει να εξεταστεί επίσης υπό το πρίσμα των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνονται στα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ, καθώς και της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου. Κατά το δικαστήριο αυτό, εάν επιβάλλεται η συνεκτίμηση των θεμελιωδών ελευθεριών, το Δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί σχετικά με τον χαρακτηρισμό του διπλώματος του ενδιαφερομένου. Με την ίδια ευκαιρία, θα πρέπει να εξετασθεί επίσης αν, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι το αλλοδαπό δίπλωμα πιστοποιεί, ως προς τον δικαιούχο του, γνώσεις και προσόντα, εάν όχι πανομοιότυπα, τουλάχιστον ισοδύναμα με εκείνα που πιστοποιεί το εθνικό δίπλωμα, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής μπορεί να βασιστεί επίσης σε άλλες πληροφορίες που απέκτησε σχετικά με τον τρόπο πραγματοποίησης της επίμαχης εκπαίδευσης ή αν πρέπει να περιοριστεί, και υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, στις πληροφορίες που παρέσχε συναφώς πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους.

30. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Korkein hallinto-oikeus (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχουν οι θεμελιώδεις ελευθερίες τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη ΛΕΕ και η οδηγία 2005/36/ΕΚ την έννοια ότι η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής πρέπει να αποφανθεί επί του δικαιώματος του αιτούντος να ασκήσει νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα υπό το πρίσμα των άρθρων 45 και 49 ΣΛΕΕ και της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου (ιδίως αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου, C-340/89, EU:C:1991:193, και της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard, C-298/14, EU:C:2015:652), παρά το γεγονός ότι από το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36/ΕΚ προκύπτει εναρμόνιση των όρων ασκήσεως ενός νομοθετικά ρυθμιζόμενου επαγγέλματος, υπό τους οποίους το κράτος μέλος υποδοχής οφείλει να επιτρέψει σε αιτούντα να ασκεί το επάγγελμα αυτό, οσάκις ο εν λόγω αιτών διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης από κράτος μέλος όπου το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά ρυθμιζόμενο, αλλά δεν πληροί την απαίτηση που προβλέπεται στη διάταξη αυτή της οδηγίας περί ασκήσεως του επαγγέλματος;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, αντιτίθεται το δίκαιο της Ένωσης, λαμβανομένου υπόψη του σκεπτικού της αποφάσεως της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 55) σχετικά με τα αποκλειστικά κριτήρια για την εκτίμηση περί ισοτιμίας των διπλωμάτων, στη δυνατότητα να στηρίξει η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, σε περίπτωση όπως αυτή της υπό κρίση υποθέσεως, την εκτίμησή της περί ισοδυναμίας της εκπαίδευσης και σε πληροφορίες επί του ακριβούς περιεχομένου και του τρόπου πραγματοποίησης της εκπαίδευσης οι οποίες της έχουν παρασχεθεί από πρόσωπα άλλα από τον φορέα παροχής της εκπαίδευσης ή από τις αρχές άλλου κράτους μέλους;»

31. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν ο Α, η Valvira, η Γαλλική, η Νορβηγική, η Ολλανδική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι ως άνω μετέχοντες στη διαδικασία, πλην της Ολλανδικής Κυβέρνησης, παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 2 Δεκεμβρίου 2021.

IV. Ανάλυση

A. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

32. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ και το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 έχουν την έννοια ότι αίτηση πρόσβασης σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και η άσκησή του σε κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης οσάκις ο αιτών δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 για την απόκτηση τέτοιας πρόσβασης.

33. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ αντιτίθενται στο ενδεχόμενο να στηρίζει η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής την εκτίμησή της σχετικά με την ισοδυναμία της εκπαίδευσης του αιτούντος σε πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εν λόγω εκπαίδευσης, όταν έλαβε τις εν λόγω πληροφορίες από πηγές εκτός των οργανωτών της εν λόγω εκπαίδευσης ή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους καταγωγής.

34. Τα δύο αυτά προδικαστικά ερωτήματα βασίζονται στην παραδοχή ότι η αίτηση του Α περί πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή βασίζεται σε επαγγελματικά προσόντα που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος. Εξ αυτού συνάγεται ότι η περίπτωση του Α εμπίπτει, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας 2005/36, και ειδικότερα του άρθρου της 13, παράγραφος 2, ή, σε διαφορετική περίπτωση, των σχετικών με τις θεμελιώδεις ελευθερίες διατάξεων της Συνθήκης.

35. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι έχει κρίνει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εκπαίδευση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εκπαίδευση που πραγματοποιήθηκε στη Φινλανδία. Εντούτοις, βάσει των πραγματικών διαπιστώσεων που προκύπτουν από την απόφαση περί παραπομπής, φρονώ ότι γεννώνται αμφιβολίες όσον αφορά τη λυσιτέλεια των προβαλλόμενων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

36. Επομένως, θα διατυπώσω ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 2005/36 και των διατάξεων της Συνθήκης που αφορούν την ελευθερία εγκατάστασης στην περίπτωση υπηκόου του κράτους μέλους υποδοχής ο οποίος απέκτησε το δίπλωμά του κατόπιν προγράμματος εκπαίδευσης παρεχόμενου σε συνεργασία με πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους.

37. Η οδηγία 2005/36 συμβάλλει στην εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών εντός της Ένωσης, παρέχοντας στους υπηκόους των κρατών μελών τη δυνατότητα να ασκούν επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους³.

³ Αιτιολογική σκέψη 1 της οδηγίας 2005/36. Για παρουσίαση της οδηγίας 2005/36 και των συστημάτων αναγνώρισης που θεσπίζει, βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Angerer (C-477/13, EU:C:2014:2338, σημεία 19 έως 23).

38. Ειδικότερα, η οδηγία 2005/36 θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στο έδαφός του, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων αναγνωρίζει, για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος, τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη⁴.

39. Προς τούτο, στον τίτλο III της οδηγίας 2005/36 προβλέπονται τρία διαφορετικά συστήματα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, ήτοι το σύστημα αυτόματης αναγνώρισης για τα επαγγέλματα των οποίων οι ελάχιστες προϋποθέσεις εκπαίδευσης αποτέλεσαν αντικείμενο συντονισμού (κεφάλαιο III), το σύστημα αναγνώρισης βάσει της επαγγελματικής πείρας (κεφάλαιο II) και το γενικό σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων (κεφάλαιο I), για όλα τα επαγγέλματα που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις των κεφαλαίων II και III⁵.

40. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/36, οι εν λόγω διατάξεις έχουν εφαρμογή στην περίπτωση κάθε υπηκόου κράτους μέλους ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος *άλλο από εκείνο στο οποίο απέκτησε τα επαγγελματικά προσόντα του*.

41. Φρονώ ότι το στοιχείο αυτό έχει καθοριστική σημασία.

42. Επομένως, η οδηγία 2005/36 αφορά καταστάσεις στις οποίες ένα πρόσωπο απέκτησε, σε κράτος μέλος, ορισμένα επαγγελματικά προσόντα τα οποία του παρέχουν δυνατότητα πρόσβασης σε ορισμένη δραστηριότητα ή άσκησης της στο εν λόγω κράτος μέλος, και επιθυμεί, εν συνεχεία, να αναγνωριστούν τα εν λόγω προσόντα σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση σε επάγγελμα, ή να το ασκήσει όπως και οι υπήκοοι του εν λόγω κράτους μέλους υποδοχής.

43. Το ζήτημα έγκειται, επομένως, στη διασφάλιση, στο κράτος μέλος A, της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στο κράτος μέλος B, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η ελεύθερη εγκατάσταση του κατόχου των εν λόγω επαγγελματικών προσόντων στο κράτος μέλος A, παρότι, θεωρητικά, βάσει του διπλώματός του, επρόκειτο να ασκήσει το επάγγελμα στο κράτος μέλος B.

44. Εντούτοις, η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση διαφέρει από τις διαλαμβανόμενες στην οδηγία 2005/36.

45. Το δίπλωμα του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης χορηγήθηκε κατά το πέρας εκπαίδευσης που παρασχέθηκε στη Φινλανδία, στη γλώσσα του κράτους αυτού, σε συνεργασία με ίδρυμα εγκατεστημένο στο ίδιο αυτό κράτος μέλος. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το βρετανικό πανεπιστήμιο που χορήγησε το δίπλωμα υποστηρίζει ότι κατάρτισε το πρόγραμμα της παρασχεθείσας εκπαίδευσης κατά τρόπο ώστε να πληροί τις απαιτήσεις της φινλανδικής κανονιστικής απόφασης περί των επαγγελματιών του τομέα της υγείας.

46. Από τα προεκτεθέντα στοιχεία συνάγεται ότι στόχος της παρασχεθείσας εκπαίδευσης ήταν αποκλειστικά και μόνο να καταστήσει δυνατή την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία. Το γεγονός ότι το επίμαχο δίπλωμα χορηγείται σε συνεργασία με ίδρυμα άλλου κράτους μέλους ουδόλως ασκεί επιρροή στη διαπίστωση ότι, σε τέτοια

⁴ Άρθρο 1 της οδηγίας 2005/36.

⁵ Για λεπτομερέστερη ανάλυση των διαφόρων συστημάτων αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που προβλέπονται στην οδηγία 2005/36, βλ. Barnard, C., *The Substantive Law of the EU. The Four Freedoms*, 6η έκδ., Oxford University Press, Οξφόρδη, 2019, σ. 320.

κατάσταση, το κράτος μέλος καταγωγής και το κράτος μέλος υποδοχής συμπίπτουν. Στην πραγματικότητα, το ζήτημα δεν είναι η άσκηση από τον αιτούντα του δικαιώματός του ελεύθερης εγκατάστασης βάσει επαγγελματικών προσόντων που απέκτησε σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος καταγωγής του. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι η εν λόγω περίπτωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36 και, επομένως, δεν μπορεί να αναλυθεί υπό το πρίσμα των διατάξεών της.

47. Από τα προεκτεθέντα στοιχεία προκύπτει επίσης ότι η κατάσταση του Α, όπως εκτέθηκε από το αιτούν δικαστήριο, δεν παρουσιάζει κανένα συνδετικό στοιχείο με τις διατάξεις της Συνθήκης περί θεμελιωδών ελευθεριών⁶. Το γεγονός και μόνον ότι το επίμαχο δίπλωμα χορηγήθηκε σε συνεργασία με πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους δεν αποδεικνύει την ύπαρξη επαρκούς συνάφειας με την κατάσταση του Α, όταν το δίπλωμα χορηγείται στο πέρας εκπαίδευσης πραγματοποιηθείσας στο κράτος μέλος υποδοχής, στη γλώσσα του κράτους αυτού, με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί δυνατή η πρόσβαση στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία. Κατά τη γνώμη μου, ως προς τον Α, η εμπλοκή του αλλοδαπού πανεπιστημίου έχει αμιγώς παρεπόμενο χαρακτήρα⁷. Υπό τις περιστάσεις αυτές, τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ, τα οποία αποσκοπούν στην προστασία των προσώπων που κάνουν όντως χρήση των θεμελιωδών ελευθεριών, δεν απονέμουν δικαιώματα στον Α⁸. Ο Α δεν μπορεί να επικαλεστεί τα εν λόγω άρθρα στο πλαίσιο της αίτησής του περί πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή και άσκησης του εν λόγω επαγγέλματος.

48. Βεβαίως, το ως άνω συμπέρασμα δεν συνεπάγεται ότι το δίκαιο της Ένωσης ουδεμία επιρροή ασκεί σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη. Εντούτοις, φρονώ ότι η εν λόγω περίπτωση εμπίπτει αποκλειστικώς στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ή ελεύθερης εγκατάστασης του UWE, ως ιδρύματος κράτους μέλους που συνάπτει σχέση συνεργασίας με ίδρυμα άλλου κράτους μέλους για την παροχή εκπαίδευσης εντός του δεύτερου κράτους μέλους. Τυχόν παράβαση των διατάξεων της Συνθήκης περί θεμελιωδών ελευθεριών θα πρέπει, επομένως, να αφορά κυρίως το αλλοδαπό πανεπιστήμιο ως δικαιούχο των σχετικών δικαιωμάτων.

49. Κατά τη γνώμη μου, όμως, το ζήτημα αυτό βαίνει πέραν του πλαισίου των προδικαστικών ερωτημάτων που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο και θα απαιτούσε διαφορετική ανάλυση, την οποία το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να διενεργήσει, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που διαβιβάστηκαν με την απόφαση περί παραπομπής.

50. Εξάλλου, από το πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προκύπτει ότι η περίπτωση του Α δεν εμπίπτει ούτε στις διατάξεις της οδηγίας 2005/36 ούτε στις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ περί θεμελιωδών ελευθεριών. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος, πρέπει να εξετασθεί αν η Valvira, ως αρμόδια αρχή, μπορούσε να διενεργήσει διεξοδικό έλεγχο των επαγγελματικών προσόντων που ισχυρίζεται ότι διαθέτει ο αιτών, προκειμένου να διαπιστώσει αν τα εν λόγω προσόντα τού παρέχουν, στη Φινλανδία, τη δυνατότητα πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή.

⁶ Απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψη 57).

⁷ Παρότι η κατάσταση του Α δεν παρουσιάζει, επομένως, οποιοδήποτε συνδετικό στοιχείο με τις θεμελιώδεις ελευθερίες, αυτές μπορεί, εντούτοις, να ασκούν επιρροή στο πραγματικό πλαίσιο που εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, όσον αφορά την κατάσταση του πανεπιστημίου άλλου κράτους μέλους. Βλ. σημείο 48 των παρούσων προτάσεων.

⁸ Απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψη 57).

51. Πάντως, το γεγονός της αναζήτησης πληροφοριών σχετικών με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εκπαίδευσης υποδεικνύει, κατά τη γνώμη μου, ότι, ανεξαρτήτως των εν λόγω στοιχείων, η συγκεκριμένη εκπαίδευση παρέχει όντως, θεωρητικά, δυνατότητα πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή στη Φινλανδία. Εάν η πραγματοποιηθείσα εκπαίδευση είχε άλλο αντικείμενο ή εάν προέκυπτε σαφώς ότι η επίμαχη εκπαίδευση δεν ήταν πλήρης, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της φινλανδικής νομοθεσίας, τέτοια διαπίστωση θα ήταν επαρκής για να απορριφθεί η αίτηση πρόσβασης στο εν λόγω επάγγελμα.

52. Επομένως, η Valvira διενεργεί τέτοιο διεξοδικό έλεγχο προκειμένου να διακριβώσει ότι η εκπαίδευση πληροί, στην πράξη, τις απαιτήσεις της φινλανδικής νομοθεσίας, ακριβώς διότι αντικείμενο της εκπαίδευσης είναι όντως η κατάρτιση των ψυχοθεραπευτών στη Φινλανδία.

53. Συνεπώς, βασιζόμενη στις πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εκπαίδευσης, η Valvira δεν επιδιώκει να ελέγξει την ισοδυναμία της εκπαίδευσης που παρέχει ίδρυμα άλλου κράτους μέλους με εκείνη που παρέχεται στη Φινλανδία, αλλά να ελέγξει ότι η εκπαίδευση που παρέχεται εντός της Φινλανδίας πληροί όντως τις απαιτήσεις της φινλανδικής νομοθεσίας προκειμένου να καθίσταται δυνατή η πρόσβαση στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή.

54. Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά τη γνώμη μου, η επίμαχη εκπαίδευση θα πρέπει να θεωρηθεί εκπαίδευση που παρέχεται εντός της Φινλανδίας κατά την έννοια των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και, επομένως, η περίπτωση του Α δεν μπορεί να εξετασθεί ούτε υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας 2005/36 ούτε υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης περί ελευθερίας εγκατάστασης.

55. Ως εκ τούτου, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στα προδικαστικά ερωτήματα προσήκει, κατά τη γνώμη μου, η απάντηση ότι η αίτηση πρόσβασης σε επάγγελμα και άσκησης του επαγγέλματος από ενδιαφερόμενο που απέκτησε δίπλωμα χορηγηθέν σε συνεργασία με πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους κατόπιν παρακολούθησης προγράμματος εκπαίδευσης αποκλειστικά και μόνο στο κράτος μέλος υποδοχής, στη γλώσσα του κράτους αυτού, με σκοπό την άσκηση του επίμαχου επαγγέλματος στο ίδιο αυτό κράτος, δεν μπορεί να εξετάζεται υπό το πρίσμα της οδηγίας 2005/36 ή των άρθρων 45 και 49 ΣΛΕΕ.

56. Εντούτοις, θα αναλύσω τα προδικαστικά ερωτήματα, για την περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η οδηγία 2005/36 και οι διατάξεις περί ελευθερίας εγκατάστασης του Α έχουν εφαρμογή σε κατάσταση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη.

B. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

57. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ, καθώς και το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 έχουν την έννοια ότι αίτηση πρόσβασης σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και άσκησής του σε κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης οσάκις ο αιτών δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία για την απόκτηση τέτοιας πρόσβασης.

58. Στο πλαίσιο του γενικού συστήματος που προβλέπεται στην οδηγία 2005/36, το άρθρο της 13, παράγραφος 2, ρυθμίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων το κράτος μέλος υποδοχής παρέχει πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και επιτρέπει την άσκησή του σε περίπτωση κατά την οποία ο αιτών είναι κάτοχος τίτλου εκπαίδευσης που χορηγήθηκε εντός κράτους μέλους στο οποίο το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο.

59. Όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή δεν καλύπτεται από το σύστημα αυτόματης αναγνώρισης και, επομένως, υπόκειται στις διατάξεις του γενικού συστήματος. Επιπλέον, από το νομικό και πραγματικό πλαίσιο που εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι το επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο στη Φινλανδία κατά την έννοια της οδηγίας 2005/36, εν αντιθέσει προς ό,τι συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου το επάγγελμα δεν εξαρτάται από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων.

60. Εντούτοις, δεν αμφισβητείται ότι ο αναιρεσείων της κύριας δίκης δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36. Τίθεται, επομένως, το ζήτημα αν, παρ' όλα αυτά, θα μπορούσε να αναγνωρίζεται η πρόσβαση στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή και η άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος βάσει των θεμελιωδών ελευθεριών που προβλέπονται στη Συνθήκη ΛΕΕ.

61. Όπως υποστηρίζουν η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, η απάντηση στο ως άνω ερώτημα εξαρτάται από τον βαθμό εναρμόνισης στην οποία προβαίνει η οδηγία 2005/36. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, εθνικά μέτρα σε τομέα ο οποίος αποτέλεσε αντικείμενο πλήρους εναρμόνισης στο επίπεδο της Ένωσης πρέπει να αξιολογούνται με γνώμονα όχι τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου, αλλά αυτές του εν λόγω μέτρου εναρμόνισης⁹. Εντούτοις, το αποτέλεσμα αυτό αντικατάστασης των διατάξεων της Συνθήκης από την πράξη του παράγωγου δικαίου παράγεται μόνον όταν η νομοθετική πράξη της Ένωσης ρυθμίζει ένα θέμα κατά τρόπο εξαντλητικό¹⁰.

62. Με άλλα λόγια, εάν θεωρηθεί ότι η εναρμόνιση στην οποία προβαίνει το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 είναι εξαντλητική, η αίτηση πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή σε κράτος μέλος υποδοχής βάσει επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος δεν θα μπορεί πλέον να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του πρωτογενούς δικαίου.

63. Ο Α, όπως και η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, τάσσονται υπέρ της άποψης αυτής, ενώ η Ολλανδική Κυβέρνηση και Επιτροπή διαφωνούν με αυτή. Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση και την Επιτροπή, το γεγονός ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 δεν συνεπάγεται ότι η αίτηση πρόσβασης στο επάγγελμα του ψυχοθεραπευτή δεν μπορεί να εξεταστεί υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης.

64. Συντάσσομαι με την άποψη αυτή. Κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 δεν προβαίνει σε εξαντλητική εναρμόνιση, το δε γεγονός ότι δεν πληρούνται οι προβλεπόμενες στην εν λόγω διάταξη προϋποθέσεις δεν εμποδίζει την εξέταση αίτησης πρόσβασης σε επάγγελμα και άσκησης του εν λόγω επαγγέλματος βάσει της Συνθήκης ΛΕΕ.

⁹ Αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 1993, Vanacker και Lesage (C-37/92, EU:C:1993:836), της 11ης Δεκεμβρίου 2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, EU:C:2003:664, σκέψη 64), και της 11ης Ιουνίου 2020, KOB (C-206/19, EU:C:2020:463, σκέψη 30).

¹⁰ Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην υπόθεση Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-216/11, EU:C:2012:819, σημείο 35).

1. Επί του βαθμού της πραγματοποιηθείσας με την οδηγία 2005/36 εναρμόνισης

65. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο βαθμός της πραγματοποιηθείσας από τις διατάξεις οδηγίας εναρμόνισης πρέπει να αναζητείται λαμβανομένων υπόψη όχι μόνον του γράμματος των διατάξεων, αλλά και του πλαισίου τους και των σκοπών που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία ανήκουν οι εν λόγω διατάξεις¹¹.

66. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι οδηγίες σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων αποσκοπούν στη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των πτυχίων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, θεσπίζοντας κοινούς κανόνες και κοινά κριτήρια¹². Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 40 της οδηγίας 2005/36 προκύπτει ότι οι σκοποί της είναι «ο εξορθολογισμός, η απλούστευση και η βελτίωση των κανόνων αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων», ώστε οι υπήκοοι των κρατών μελών να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους¹³.

67. Προς τούτο, η οδηγία 2005/36 εγγυάται υπέρ των προσώπων που απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους σε ένα κράτος μέλος το δικαίωμα πρόσβασης στο ίδιο επάγγελμα και άσκησής του σε άλλο κράτος μέλος με τα ίδια δικαιώματα που έχουν οι ημεδαποί¹⁴.

68. Οι προμνησθέντες σκοποί της απλούστευσης και της βελτίωσης της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, σε συνδυασμό με την έννοια της εγγύησης που παρέχει η οδηγία 2005/36, καταδεικνύουν σαφώς τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να διασφαλίσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηκόων των κρατών μελών σε κράτη μέλη υποδοχής όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην οδηγία 2005/36. Αντιθέτως, από τους ανωτέρω σκοπούς δεν προκύπτει ότι τα επαγγελματικά προσόντα μπορούν να αναγνωρίζονται μόνον υπό τις προεκτεθείσες προϋποθέσεις.

69. Με άλλα λόγια, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών της οδηγίας 2005/36, παρότι η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων διευκολύνεται βάσει των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας και παρότι η πλήρωση των προϋποθέσεων που προβλέπονται σε αυτήν εγγυάται στον κάτοχο των προσόντων το δικαίωμα πρόσβασης σε επάγγελμα και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος, δεν μπορεί να συναχθεί ότι το εν λόγω δικαίωμα μπορεί να αναγνωρίζεται μόνον στις ως άνω περιπτώσεις.

70. Τούτο καταδεικνύεται επίσης από το γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προϋποθέσεις αναγνώρισης». Συγκεκριμένα, στη εν λόγω διάταξη προβλέπεται ότι η πρόσβαση στο επάγγελμα και η άσκηση του επαγγέλματος «χορηγούνται» στους αιτούντες που πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Η εν λόγω διατύπωση υποδηλώνει ότι, οσάκις πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, το κράτος μέλος υποδοχής υποχρεούται να αναγνωρίσει τα επίμαχα επαγγελματικά προσόντα και να καταστήσει δυνατή την πρόσβαση στο επάγγελμα. Υπ' αυτή την έννοια, το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 αποτελεί έκφραση της εγγύησης που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις της εν λόγω οδηγίας.

¹¹ Απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, UNIC και Uni.co.pel (C-95/14, EU:C:2015:492, σκέψη 35).

¹² Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 36).

¹³ Αιτιολογική σκέψη 1 της οδηγίας 2005/36.

¹⁴ Αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας 2005/36.

71. Εντούτοις, από τα προεκτεθέντα δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι εν λόγω προϋποθέσεις είναι οι μόνες οι οποίες μπορούν να *καταστήσουν δυνατή* την πρόσβαση σε επάγγελμα και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος. Αντιθέτως, είναι όντως οι μόνες προϋποθέσεις οι οποίες *εγγυώνται* την πρόσβαση στο εν λόγω επάγγελμα.

72. Κατά τη γνώμη μου, από την ερμηνεία των σκοπών της οδηγίας 2005/36 και του γράμματος του άρθρου της 13, παράγραφος 2, προκύπτει ότι η οδηγία δεν προβαίνει σε εξαντλητική εναρμόνιση. Επομένως, παρότι προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αναγνωρίζουν τα επαγγελματικά προσόντα που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 δεν έχει την έννοια ότι επιβάλλει στα κράτη μέλη να αρνούνται συστηματικά την πρόσβαση σε επάγγελμα και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του.

2. Επί της σχέσεως μεταξύ της οδηγίας 2005/36 και των διατάξεων της Συνθήκης

73. Επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η συμφυής προς τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνει η Συνθήκη ΛΕΕ αρχή δεν μπορεί να απολέσει μέρος της αξίας της λόγω της έκδοσης οδηγιών σχετικών με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω οδηγίες δεν αποσκοπούν αλλά και δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερέστερη η αναγνώριση τέτοιων πτυχίων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων σε περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από τις οδηγίες αυτές¹⁵.

74. Υπογραμμίζεται ότι, παρότι η φράση «περιπτώσεις που δεν καλύπτονται» φαίνεται να παραπέμπει σε καταστάσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, εντούτοις η εν λόγω νομολογία διαμορφώθηκε τόσο στο πλαίσιο τέτοιων καταστάσεων¹⁶ όσο και στο πλαίσιο καταστάσεων στις οποίες οι προβλεπόμενες από τις εν λόγω οδηγίες προϋποθέσεις δεν πληρούνταν¹⁷.

75. Με άλλα λόγια, η οδηγία 2005/36 προβαίνει σε εναρμόνιση των προϋποθέσεων αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων κατά τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτήν. Αντιθέτως, δεν θεσπίζει κανέναν κανόνα περί αναγνώρισης (ή μη αναγνώρισης) των επαγγελματικών προσόντων για τις καταστάσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ή στις οποίες δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της οδηγίας 2005/36.

76. Κατά τη γνώμη μου, εξ αυτού συνάγεται ότι οι θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στη Συνθήκη ΛΕΕ μπορούν όντως να τύχουν εφαρμογής σε κατάσταση που εμπίπτει μεν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36, πλην όμως δεν πληροί τις προβλεπόμενες στο άρθρο 13 αυτής, παράγραφος 2, προϋποθέσεις.

77. Θεωρώ ότι η ως άνω ερμηνεία επιρρωννύεται από την ερμηνεία της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ οσάκις η οδηγία 2005/36 δεν τυγχάνει εφαρμογής στο μέτρο που ο αιτών, καθόσον δεν ολοκλήρωσε το πρόγραμμα

¹⁵ Αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, Hoczman (C-238/98, EU:C:2000:440, σκέψεις 31 και 34), της 22ας Ιανουαρίου 2002, Dreessen (C-31/00, EU:C:2002:35, σκέψεις 25 και 26), της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψεις 35 και 36), και της 3ης Μαρτίου 2022, Sosiaali- ja terveystalun lupa- ja valvontavirasto (Βασική ιατρική εκπαίδευση) (C-634/20, EU:C:2022:149, σκέψη 37).

¹⁶ Αποφάσεις της 22ας Ιανουαρίου 2002, Dreessen (C-31/00, EU:C:2002:35), της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (C-166/20, EU:C:2021:554), και της 3ης Μαρτίου 2022, Sosiaali- ja terveystalun lupa- ja valvontavirasto (Βασική ιατρική εκπαίδευση) (C-634/20, EU:C:2022:149).

¹⁷ Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, Hoczman (C-238/98, EU:C:2000:440, σκέψη 34).

σπουδών, δεν διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης που πιστοποιεί τα επαγγελματικά προσόντα του ως φαρμακοποιού¹⁸ ή, καίτοι ο αιτών διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης, εντούτοις δεν συνοδεύεται από το πιστοποιητικό επαγγελματικής πείρας, προϋπόθεση για την με πλήρη δικαιώματα άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος στο κράτος μέλος καταγωγής¹⁹.

78. Θα ήταν παράδοξο να γίνει δεκτό ότι αίτηση πρόσβασης μπορεί να εξεταστεί βάσει διατάξεων διαφορετικών από εκείνες της οδηγίας 2005/36 όταν ο αιτών δεν διαθέτει τίτλο πλήρους εκπαίδευσης, παρότι δεν θα μπορούσε να συμβεί το ίδιο όταν ο αιτών διαθέτει μεν τίτλο εκπαίδευσης, πλην όμως δεν πληροί τις προβλεπόμενες στην οδηγία 2005/36 προϋποθέσεις. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών που δεν διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης περιάγεται σε ευνοϊκότερη θέση από τον κάτοχο επαγγελματικών προσόντων ο οποίος δεν πληροί εντούτοις τις προβλεπόμενες στο άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 προϋποθέσεις.

79. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι, όσον αφορά τις εν λόγω καταστάσεις, διαπιστώνω ότι είναι δυσχερές να προσδιοριστεί το όριο μεταξύ αυτού που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36 και αυτού που αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της. Συγκεκριμένα, θα μπορούσε εξίσου να υποστηριχθεί, όσον αφορά περίπτωση στην οποία ο αιτών δεν διαθέτει δίπλωμα, ότι, παρότι έχουν εφαρμογή, οι προϋποθέσεις του άρθρου 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 δεν πληρούνται, δεδομένου ότι ο αιτών δεν διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης κατά την έννοια της οδηγίας 2005/36.

80. Υπό τις περιστάσεις αυτές, φρονώ ότι θα ήταν δυσχερώς επιτρεπτή ενδεχόμενη διαφορετική μεταχείριση των δύο αυτών καταστάσεων. Σε αμφότερες τις ως άνω περιπτώσεις η οδηγία 2005/36 δεν περιέχει καμία ειδική διάταξη και δεν επιβάλλει στο κράτος να αρνηθεί να αναγνωρίσει τα επαγγελματικά προσόντα τα οποία διαθέτει ο αιτών.

81. Επιπλέον, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η Γαλλική Κυβέρνηση, δεν αντιλαμβάνομαι τον κίνδυνο που θα ενείχε τέτοια ερμηνεία όσον αφορά την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36.

82. Οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην ανωτέρω διάταξη παραμένουν οι μόνες οι οποίες εγγυώνται, για τον αιτούντα, την πρόσβαση σε επάγγελμα και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος, δεδομένου ότι, εφόσον πληρούνται, το κράτος μέλος υποχρεούται να αποδεχθεί την αίτησή του. Η διαπίστωση αυτή δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση εάν παρέχεται στον αιτούντα που δεν πληροί τις εν λόγω προϋποθέσεις η δυνατότητα να εξεταστεί η αίτησή του βάσει των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ. Στην περίπτωση αυτή, ο εν λόγω αιτών δεν διαθέτει καμία εγγύηση ότι το κράτος μέλος θα αποδεχθεί την αίτησή του, δεδομένου ότι η εξέταση των επαγγελματικών προσόντων του για τους σκοπούς της πρόσβασης σε επάγγελμα εξαρτάται από άλλους παράγοντες²⁰.

¹⁸ Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (C-166/20, EU:C:2021:554). Καίτοι η συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε επάγγελμα που ενέπιπτε στο σύστημα αυτόματης αναγνώρισης, εντούτοις η ίδια συλλογιστική έχει εφαρμογή και όσον αφορά επάγγελμα που δεν εμπίπτει στο εν λόγω σύστημα.

¹⁹ Απόφαση της 3ης Μαρτίου 2022, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Βασική ιατρική εκπαίδευση) (C-634/20, EU:C:2022:149).

²⁰ Βλ. ανάλυσή μου σχετικά με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

83. Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μου, τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ και το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36 έχουν την έννοια ότι αίτηση πρόσβασης σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα και άσκησής του σε κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ οσάκις ο αιτών δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία για την απόκτηση τέτοιας πρόσβασης.

Γ. Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

84. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ αντιτίθενται στο ενδεχόμενο να στηρίζει η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής την εκτίμησή της σχετικά με την ισοδυναμία της εκπαίδευσης του αιτούντος σε πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εν λόγω εκπαίδευσης, όταν έλαβε τις εν λόγω πληροφορίες από πηγές εκτός των οργανωτών της εν λόγω εκπαίδευσης ή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους καταγωγής.

85. Θα υπενθυμίσω, εν συντομία, τη νομολογία σχετικά με την εξέταση των αιτήσεων πρόσβασης σε επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής βάσει των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ, η οποία θέτει τεκμήριο περί απόκτησης γνώσεων και προσόντων βασισμένο στο δίπλωμα που επικαλείται ο αιτών. Εν συνεχεία, θα εξετάσω αν, και ενδεχομένως υπό ποιες προϋποθέσεις, είναι δυνατή η ανατροπή του εν λόγω τεκμηρίου.

1. Η νομολογία σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 45 και 49 ΣΛΕΕ στην εξέταση από το κράτος μέλος υποδοχής αίτησης πρόσβασης σε επάγγελμα και άσκησής του εν λόγω επαγγέλματος: η ύπαρξη τεκμηρίου

86. Κατά πάγια νομολογία, ελλείψει εναρμονίσεως των όρων άσκησης ενός επαγγέλματος, τα κράτη μέλη δικαιούνται να καθορίζουν τις γνώσεις και τα προσόντα που είναι αναγκαία για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος και να απαιτούν την προσκόμιση διπλώματος με το οποίο να βεβαιώνεται η ύπαρξη των εν λόγω γνώσεων και προσόντων²¹.

87. Εντούτοις, τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους στον εν λόγω τομέα σεβόμενα τις κατοχυρωμένες από τη Συνθήκη ΛΕΕ θεμελιώδεις ελευθερίες²². Ειδικότερα, οι θεσπιζόμενες στο πλαίσιο αυτό εθνικές διατάξεις δεν επιτρέπεται να συνιστούν αδικαιολόγητο εμπόδιο στην πραγματική άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνουν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ²³.

88. Επομένως, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, εθνικοί κανόνες που θέτουν προϋποθέσεις όσον αφορά τα προσόντα, ακόμη και αν εφαρμόζονται άνευ διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών, εάν οι επίμαχοι εθνικοί κανόνες δεν λαμβάνουν υπόψη τις γνώσεις και τα προσόντα που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος σε άλλο κράτος μέλος²⁴.

²¹ Αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου (C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 9), και της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 48).

²² Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 51).

²³ Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 52).

²⁴ Αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου (C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 15), και της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 53).

89. Στο πλαίσιο αυτό, όταν επιλαμβάνονται αίτησης που υποβάλλει πολίτης της Ένωσης για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος, στο οποίο η πρόσβαση εξαρτάται, κατά την εθνική νομοθεσία, από την κατοχή διπλώματος ή από επαγγελματική κατάρτιση, ή ακόμη από περιόδους πρακτικής άσκησης, οι αρχές κράτους μέλους, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, καθώς και την πρόσφορη πείρα του ενδιαφερομένου, προβαίνοντας σε συγκριτική εξέταση μεταξύ, αφενός, των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με αυτά τα διπλώματα και αυτή την πείρα και, αφετέρου, των γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία²⁵.

90. Η ως άνω διαδικασία συγκριτικής εξέτασης πρέπει να παρέχει στις εθνικές αρχές του κράτους μέλους υποδοχής τη δυνατότητα να βεβαιώνονται βάσει *αντικειμενικών* κριτηρίων ότι με το αλλοδαπό δίπλωμα πιστοποιούνται, όσον αφορά τον κάτοχό του, γνώσεις και προσόντα, αν όχι όμοια, τουλάχιστον ισοδύναμα προς τα πιστοποιούμενα με το εθνικό δίπλωμα. Η εκτίμηση αυτή περί ισοτιμίας του αλλοδαπού πτυχίου πρέπει να στηρίζεται *αποκλειστικώς* στο επίπεδο των γνώσεων και των προσόντων που *τεκμαίρεται* ότι κατέχει ο κάτοχός του, βάσει του πτυχίου αυτού, της φύσεως και της διάρκειας των σπουδών, καθώς και της σχετικής πρακτικής άσκησης²⁶.

91. Επομένως, η αρχή του κράτους μέλους υποδοχής οφείλει να επιδεικνύει εμπιστοσύνη στις γνώσεις και τα προσόντα τα οποία μπορούν να αποκτηθούν με το δίπλωμα το οποίο επικαλείται ο αιτών. Υπ' αυτήν την έννοια, ο εν λόγω μηχανισμός, ο οποίος βασίζεται στην εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών, θεσπίζει τεκμήριο ότι ο αιτών διαθέτει τις γνώσεις και τα προσόντα που πιστοποιούνται με το επίμαχο δίπλωμα, χωρίς το κράτος μέλος υποδοχής να επιτρέπεται να ελέγξει αν ο αιτών απέκτησε όντως τις εν λόγω γνώσεις και τα εν λόγω προσόντα.

92. Ειδικότερα, σκοπός της διαδικασίας συγκριτικής εξέτασης των διπλωμάτων είναι μόνο να διακριβωθούν το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, η φύση της διδασκαλίας που παρακολούθησε ο ενδιαφερόμενος και η διάρκεια της εκπαίδευσης, προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα προσόντα που πιστοποιούνται με το αλλοδαπό δίπλωμα αντιστοιχούν σε εκείνα που απαιτούν οι διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής²⁷. Αντιθέτως, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η συγκριτική εξέταση που διενεργεί το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εκτείνεται σε ανάλυση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης ή σε έλεγχο της πραγματικής απόκτησης των προσόντων που πιστοποιούνται με το δίπλωμα.

93. Τέτοιος έλεγχος όχι μόνο θα αντέβαινε στην έννοια του τεκμηρίου που διαμορφώθηκε από τη νομολογία και βασίζεται αποκλειστικώς στο δίπλωμα που διαθέτει ο αιτών, αλλά θα έθιγε την εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και των αρμόδιων αρχών τους και, εν τέλει, θα εμπόδιζε την αναγνώριση των διπλωμάτων.

94. Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά τη γνώμη μου, τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ αντιτίθενται, κατ' αρχήν, στο ενδεχόμενο να στηρίζει η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής την εκτίμησή της σχετικά με την ισοδυναμία της εκπαίδευσης του αιτούντος σε πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εν λόγω εκπαίδευσης, όταν έλαβε τις εν λόγω πληροφορίες από πηγές εκτός των οργανωτών της εν λόγω εκπαίδευσης ή των

²⁵ Αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου (C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 16), της 22ας Ιανουαρίου 2002, Dreessen (C-31/00, EU:C:2002:35, σκέψη 24), της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 54), της 8ης Ιουλίου 2021, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (C-166/20, EU:C:2021:554, σκέψη 34), και της 3ης Μαρτίου 2022, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Βασική ιατρική εκπαίδευση) (C-634/20, EU:C:2022:149).

²⁶ Αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου (C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 17), και της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 55).

²⁷ Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Brouillard (C-298/14, EU:C:2015:652, σκέψη 57).

αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους καταγωγής. Συγκεκριμένα, θεωρώ ότι η συνεκτίμηση τέτοιων στοιχείων βαίνει πέραν αυτού του επιτρεπτού βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου και θίγει το σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης των προσόντων εντός της Ένωσης.

2. Η ανατροπή του τεκμηρίου

95. Παρότι προκύπτει σαφώς από τη νομολογία ότι η συγκριτική εξέταση των διπλωμάτων που διενεργεί η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής βασίζεται στα προσόντα τα οποία συνάγονται κατά τεκμήριο από το δίπλωμα που επικαλείται ο αιτών, φρονώ επίσης ότι το εν λόγω τεκμήριο μπορεί, σε περιορισμένες περιπτώσεις, να ανατραπεί και ότι η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής μπορεί τότε να διενεργεί ελέγχους οι οποίοι εκτείνονται πέραν των προσόντων που πιστοποιούνται με το δίπλωμα του αιτούντος.

96. Κατά τη γνώμη μου, τέτοια δυνατότητα είναι στην πραγματικότητα συμφυής προς τις θεμελιώδεις ελευθερίες που προβλέπονται στη Συνθήκη, οι οποίες διασφαλίζουν την ελεύθερη εγκατάσταση και την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος ή κατά το πέρας εκπαίδευσης που παρασχέθηκε από ίδρυμα άλλου κράτους μέλους, προβλέποντας παράλληλα εξαιρέσεις από τις εν λόγω αρχές σε ορισμένες περιορισμένες περιπτώσεις.

97. Επομένως, παρότι είναι σαφές, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, ότι εθνικοί κανόνες που επιβάλλουν προϋποθέσεις όσον αφορά τα προσόντα, ακόμη και αν εφαρμόζονται άνευ διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, ενδέχεται να παρακωλύσουν την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών, οσάκις οι επίμαχοι εθνικοί κανόνες δεν λαμβάνουν υπόψη τις γνώσεις και τα προσόντα που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος σε άλλο κράτος μέλος, φρονώ εντούτοις ότι τέτοιο εμπόδιο θα μπορούσε να δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κατάλληλοι για να διασφαλίσουν την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξή του μέτρο.

98. Όπως επισημαίνουν η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, το επίμαχο στην κύρια δίκη επάγγελμα είναι αυτό των επαγγελματιών του τομέα της υγείας που περιθάλλουν ασθενείς. Υπό τις συνθήκες αυτές, σκοπός της συγκριτικής εξέτασης που διενεργεί η αρμόδια αρχή η οποία βαίνει πέραν του τεκμηρίου που βασίζεται στο δίπλωμα που επικαλείται ο αιτών, είναι η προστασία της ασφάλειας των ασθενών και, επομένως, η διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας, που αποτελεί επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος δυνάμενο να δικαιολογήσει την ύπαρξη περιορισμού της ελευθερίας εγκατάστασης²⁸.

99. Εντούτοις, πρέπει να διακριβωθεί επίσης ότι η εξέταση αυτή είναι κατάλληλη για να διασφαλίσει τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας και ότι δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξή του μέτρο.

100. Κατά τη γνώμη μου, προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, συγκριτική εξέταση των επαγγελματικών προσόντων η οποία, με σκοπό τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, λαμβάνει υπόψη και άλλα στοιχεία πέραν των επαγγελματικών προσόντων τα οποία τεκμαίρονται βάσει του αποκτηθέντος διπλώματος μπορεί να διενεργηθεί μόνον στην περίπτωση που υφίσταται ακριβώς αποδεδειγμένος κίνδυνος για την ασφάλεια των ασθενών και για τη δημόσια υγεία εάν ο αιτών αποκτήσει πρόσβαση στο επίμαχο επάγγελμα και στην άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος.

²⁸ Απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Malta Dental Technologists Association και Reynaud (C-125/16, EU:C:2017:707, σκέψη 58).

101. Η ύπαρξη τέτοιου κινδύνου πρέπει να αποδεικνύεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, η οποία μπορεί να στηρίζεται σε δέσμη συγκλινουσών ενδείξεων σχετικών με συστημικές ανεπάρκειες όσον αφορά την εκπαίδευση που παρακολούθησε ο αιτών. Αντιθέτως, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να βασίζεται μόνο σε ανώνυμες και μεμονωμένες καταγγελίες, χωρίς να προβεί σε άλλους ελέγχους, τούτο δε κατά μείζονα λόγο σε περίπτωση κατά την οποία ο αιτών παρακολούθησε στην πραγματικότητα το πρόγραμμα εκπαίδευσης στο ίδιο κράτος μέλος και, επομένως, η αρμόδια αρχή διαθέτει εκτενή μέσα για τη διενέργεια ελέγχου.

102. Ειδικότερα, όπως επισημαίνει η Γαλλική Κυβέρνηση, η αρχή που χορηγεί το επίμαχο δίπλωμα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσκομίσει διευκρινιστικές πληροφορίες όταν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής εντοπίζει το ενδεχόμενο κινδύνου για τη δημόσια υγεία λόγω της εκπαίδευσης που παρακολούθησε ο αιτών.

103. Με άλλα λόγια, παρότι η προστασία της δημόσιας υγείας μπορεί να δικαιολογεί συγκριτική εξέταση των διπλωμάτων η οποία δεν βασίζεται μόνον στα επαγγελματικά προσόντα τα οποία τεκμαίρονται από το δίπλωμα που επικαλείται ο αιτών, η αρμόδια αρχή υποχρεούται πάντοτε, εν πάση περιπτώσει, να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τα επαγγελματικά προσόντα που διαθέτει όντως ο αιτών, αλλά και κάθε σχετικό στοιχείο το οποίο παρέχει πρόσβαση σε επάγγελμα και στην άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος.

104. Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μου στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προσηκεί η απάντηση ότι τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ δεν αντιτίθενται στο να λαμβάνει υπόψη η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής πληροφορίες σχετικές με το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο πραγματοποίησης της εν λόγω εκπαίδευσης, όταν έλαβε τις εν λόγω πληροφορίες από αξιόπιστες πηγές εκτός των οργανωτών της εν λόγω εκπαίδευσης ή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους καταγωγής, προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη αποδεδειγμένου κινδύνου για την ασφάλεια των ασθενών. Εντούτοις, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά και μόνο σε τέτοια στοιχεία προκειμένου να αρνηθεί την πρόσβαση σε επάγγελμα και την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος σε υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος απέκτησε το δίπλωμά του σε πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους.

V. Πρόταση

105. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Korkein hallinto-oikeus (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Φινλανδία) ως εξής:

Αίτηση πρόσβασης σε επάγγελμα και άσκησης του εν λόγω επαγγέλματος από ενδιαφερόμενο που απέκτησε δίπλωμα χορηγηθέν σε συνεργασία με πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους κατόπιν παρακολούθησης προγράμματος εκπαίδευσης αποκλειστικά και μόνο στο κράτος μέλος υποδοχής, στη γλώσσα του κράτους αυτού, και με σκοπό την άσκηση του επίμαχου επαγγέλματος στο ίδιο αυτό κράτος δεν μπορεί να εξετάζεται υπό το πρίσμα της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013. Τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ, που αποσκοπούν την προστασία των προσώπων τα οποία κάνουν πραγματική χρήση των θεμελιωδών ελευθεριών, επίσης δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση τέτοιου

ενδιαφερομένου και, επομένως, ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να επικαλεσθεί τα εν λόγω άρθρα στο πλαίσιο της αίτησής του περί πρόσβασης σε επάγγελμα και άσκησης του εν λόγω επαγγέλματος.